

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/26/2021
Identifikačné číslo spisu: 3019200210
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:3019200210.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Jany Martinčekovej, v právnej veci žalobcov: 1/ Y. O., narodená XX.XX.XXXX, bytom S. XXb, O.-O., V. Y., 2/ Complex HM, s.r.o., so sídlom Dvory 581, 020 01 Púchov, IČO: 45 517 991, obaja právne zastúpení: JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, advokátkou, so sídlom Kuzmányho 18, Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 38098-2/2019-BA zo dňa 28.03.2019, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č.k. 28Sa/22/2019-70 zo dňa 16.12.2020, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, č.k. 28Sa/22/2019-70 zo dňa 16.12.2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky konanie o správnej žalobe žalobcu Complex HM, s.r.o. so sídlom Dvory 581, Púchov, IČO: 45 517 991 z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Trenčíne, rozsudkom č.k. 28Sa/22/2019-70 zo dňa 16.12.2020 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 38098-2/2019-BA zo dňa 28.03.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 38677-8/2018-PB zo dňa 13.12.2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím pobočka Sociálnej poisťovne v Považskej Bystrici rozhodla, že žalobkyne 1/ ako zamestnankyni žalobcu 2/ zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy dňa 07.01.2013. Správny orgán I. stupňa dôvodil tým, že na základe výsledkov kontroly u žalobcu 2/ - zamestnávateľa - (ktorá bola vykonaná dňa 08.03.2013) nebolo preukázané, že žalobkyňa 1/ Y. O. reálne vykonáva činnosť ako zamestnankyňa na území Slovenskej republiky, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom sociálneho zabezpečenia. Správny orgán 1. stupňa v

odôvodnení rozhodnutia poukázal na príslušné ustanovenia zákona o sociálnom poistení, ako i na Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16.09.2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“).

2. Zrušenie preskúmaného rozhodnutia krajský súd odôvodnil tým, že na zamestnanca 1/ žalobcu 2/ s bydliskom v Poľskej republike, ktorý vykonáva SZČO v krajine bydliska a zároveň uzatvoril so žalobcom 2/ pracovnú zmluvu ako zamestnanec na území Slovenska, sa vzťahujú v oblasti sociálneho zabezpečenia vyššie citované nariadenia Európskeho parlamentu a Rady. Uvedená skutočnosť je medzi účastníkmi konania nesporná.

3. Krajský súd mal za to, že na posúdenie, či u zamestnanca žalobcu 1/ dochádzalo a dochádza k súbehu sociálnych poistení viacerých štátov podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia z dôvodu výkonu činnosti zamestnanej osoby a činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby v odlišných členských štátoch, je príslušná výlučne inštitúcia určená vykonávacím nariadením.

4. Krajský súd vyhodnotil správnu žalobu za dôvodnú. Zo skutkových okolností dôvodil tým, že na žalobcu 1/ sa priamo vzťahuje základné nariadenie, ktoré v zmysle čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodne čl. 249 Zmluvy o Európskom spoločenstve) je právnym aktom únie, majúcim všeobecnú platnosť, je záväzná a priamo uplatniteľná vo všetkých členských štátoch. Na posúdenie, či u žalobcu 1/ dochádzalo k súbehu sociálnych poistení viacerých štátov podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia z dôvodu výkonu činnosti zamestnanej osoby a činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby (podnikateľskej činnosti) v odlišných členských štátoch je príslušná výlučne inštitúcia určená vykonávacím nariadením. Z ustanovenia čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia vyplýva, že uplatniteľné právne predpisy určí inštitúcia členského štátu bydliska osoby. V danej veci nebolo sporné, že žalobca 1/ má bydlisko v Poľskej republike, preto na určenie uplatniteľnej legislatívy pre žalobcu 1/ je príslušná poľská inštitúcia ZUS. Správny súd v ďalšom vychádzal aj z uznesenia Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Vs/1/2018, v ktorom prijal záver, ktorým zjednotil judikatúru v tejto oblasti. Uviedol, že „definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p) základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve“.

5. Správny súd záverom konštatoval, že preskúmané rozhodnutie žalovaná vydala síce po uplynutí ohraničeného obdobia, na ktoré vo vzťahu k dotknutému zamestnancovi 1/ u žalobcu 2/ bolo určenie poľskej legislatívy definitívne, avšak v čase, kedy nebolo zrejmé, či má Sociálna poisťovňa právomoc rozhodovať o uvedenej otázke. V súvislosti s argumentáciou o tom, že potvrdením prvostupňového rozhodnutia došlo len k deklarácii, že žalobca 1/ nepodlieha slovenskej legislatíve v označenom období a že pre jeho prihlásenie do registra poistencov Sociálnej poisťovne žalobcom 2/ bolo nevyhnutné odstrániť dôsledky nesprávnej registrácie správny súd poukázal na to, že prihláška do registra poistencov nezakladá povinné sociálne poistenie a nemá konštitutívne účinky. Vznik a zánik sociálneho poistenia nie je podmienený podaním prihlášky či odhlášky, ktoré len deklarujú právnu skutočnosť, s ktorou zákon (nariadenie) spája vznik sociálneho poistenia. Prihláška do poistenia nemôže zakladať povinné sociálne poistenie a deklarovat' jeho vznik alebo zánik v rozpore s koordináčnymi nariadeniami Európskej únie. Pokiaľ správne orgány rozhodovali o zániku povinného poistenia podľa slovenskej legislatívy, rozhodovali bez toho, aby mali ustálené, či sa v čase vydávania napadnutého rozhodnutia disponujú právomocou rozhodovať o uvedenej právnej skutočnosti.

6. Z uvedených dôvodov krajský súd považoval námietky žalobcov za dôvodné a správne, preskúmané rozhodnutie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§191 ods. 1 písm. c/ SSP), ktorému predchádzala vada nedostatočne zisteného skutkového stavu vo vzťahu k existencii alebo neexistencii právomoci Sociálnej poisťovne v predmete konania rozhodovať (§191 ods. 1 písm. e/ SSP), rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

7. O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 175 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP a úspešným žalobcom priznal právo na plnú náhradu trov konania.

II.

8. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

9. Namietala, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§440 ods. 1 písm. g/ SSP) a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§440 ods. 1 písm. h/ SSP).

10. Podľa názoru žalovanej nemožno považovať situáciu ohľadom určenia uplatniteľných právnych predpisov za neistú, pretože medzi Sociálnou poisťovňou a ZUS neexistovali žiadne nezhody, či rozdielne stanoviská v otázke určenia poľskej uplatniteľnej legislatívy pre zamestnanca 1/. Zároveň zdôraznila, že pokiaľ by neistota ohľadom určenia uplatniteľných právnych predpisov v danej veci existovala, musela by niektorá z príslušných inštitúcií za účelom vyriešenia vzniknutej situácie požiadať o vzájomné rokovania. V danom prípade preto nemohlo dôjsť k určeniu uplatniteľnej legislatívy podľa článku 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia. K definitívnemu určeniu uplatniteľnej legislatívy došlo postupom podľa článku 16 ods. 2 v spojení s článkom 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia.

11. Ohľadom svojho oprávnenia rozhodovať o vzniku povinného poistenia argumentovala pre ňu priaznivou judikatúrou krajských súdov Trnave, Prešove a v Žiline.

12. Žalovaná taktiež namietala priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcovi.

13. Navrhla rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne navrhla rozsudok krajského súdu zrušiť a konanie zastaviť.

III.

14. Žalobcovia 1/ a 2/ sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrili.

IV.

15. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa §45 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalovanej je potrebné vyhovieť.

16. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z. najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

17. Podľa §101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

18. Z vyššie citovaného odseku 2 vyplýva, že zákonodarca upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd, a teda najvyšší správny súd prebral z najvyššieho súdu všetky „živé“ veci v agende správneho súdnictva, ktoré následne aj dokončí.

19. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy,

nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

20. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

21. Podľa § 177 ods. 2 SSP, ochrany iných ako subjektívnych práv sa môže domáhať len prokurátor alebo subjekt výslovne na to oprávnený zákonom.

22. Podľa § 178 ods. 1 SSP, žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

23. Správny súdny poriadok v § 178 ods. 1 priznáva aktívnu legitimáciu na podanie žaloby na preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá o sebe tvrdí, že bola ako účastník administratívneho konania na svojich právach alebo právom chránených záujmoch ukrátená rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy. Iný subjekt (okrem prípadov uvedených v § 178 ods. 2 a 3 SSP) nie je aktívne legitimovaný na podanie takej žaloby v prospech inej osoby. So zreteľom na ustanovenie § 178 ods. 1 treba považovať za náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže súd posúdiť otázku aktívnej legitimácie žalobcu.

24. Žalobu podľa § 178 a nasl. SSP môže podať len ten, kto bol správnym rozhodnutím alebo opatrením ukrátený na svojich právach a nielen na svojom záujme. V správnom súdnictve pri rozhodovaní o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov súd poskytuje ochranu iba subjektívnym právam žalobcu. Ten, kto o sebe tvrdí, že je žalobcom, musí byť preto súčasne aktívne legitimovaný hmotnoprávne, čo znamená, že musí ísť o skutočné ukrátenie. Nedostatok hmotnej legitimácie má za následok zamietnutie žaloby.

25. V tomto kontexte kasačný súd odkazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 228/2011-9 zo dňa 02.06.2011, podľa ktorého: „ Na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (actio popularis), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Ako vyplýva z uvedeného, samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie.“

26. Aktívna legitimácia na podanie žaloby je jednou z podmienok konania a je potrebné ju skúmať. Krajský súd však tejto otázke nevenoval dostatočnú pozornosť, nakoľko opomenul vyhodnotiť, či žalobca 2/ je osobou oprávnenou domáhať sa ochrany práv svojho zamestnanca, aj keď to žalovaná nenamietala. Ide pritom o takú procesnú podmienku, nedostatok ktorej nie je odstrániteľný a procesne má za následok zamietnutie žaloby.

27. Kasačný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že správnu žalobu podali zamestnanec (žalobca 1/) a jeho zamestnávateľ (žalobca 2). Žalobca 2/ je právnickou osobou. Z uvedeného vyplýva, že žalobu je potrebné považovať v inom režime vo vzťahu k žalobcovi 2/ (zamestnávateľovi) právnickej osobe a v inom režime vo vzťahu k žalobcovi 1/ (zamestnancovi), ktorý je fyzickou osobou. V prípade, ak je žalobcom fyzická osoba v sociálnych veciach v zmysle §134 ods. 2 písm. d/ SSP správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby a ani žalobnými bodmi (§203 ods. 2 SSP). Iba ak je žalobcom fyzická osoba podľa §202 ods. 2 SSP posudzuje správny súd správnu žalobu v sociálnych veciach neformálne. Ak je žalobcom právnická osoba, správna žaloba musí obsahovať všetky náležitosti uvedené v odseku 1 a §182 ods. 1 SSP. Vzhľadom na rozdielny režim v prípade

žalobcu fyzickej osoby a právnickej osoby bol krajský súd povinný posudzovať správnu žalobu vo vzťahu ku každému zo žalobcov osobitne. Osobitne bolo potrebné vyhodnotiť aj ich aktívnu legitimáciu. I keď aktívna legitimácia nemá formálne povahu procesnej podmienky konania, správny súd je povinný ju skúmať počas celého konania. Nepreukázanie aktívnej legitimácie má za následok rozhodnutie správneho súdu o odmietnutí žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. e) SSP. Z podanej žaloby vyplýva len možné ukrátenie práv zamestnanca žalobcu 1/.

28. Podľa § 35 ods. 1 SSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti, orgán verejnej správy y ten, komu ju zákon priznáva.

29. Podľa § 99 písm. b/ SSP správny súd konanie uznesením zastaví, ak zistil taký nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, a nebol dôvod na odmietnutie žaloby podľa § 98 ods. 1.

30. Podľa § 452 ods. 1 SSP na konanie na kasačnom súde sa primerane použijú ustanovenia druhej časti tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.

31. Procesné podmienky predstavujú základné predpoklady na to, aby súd mohol vo veci konať a meritórne rozhodnúť. Právna teória procesné podmienky kvalifikuje na podmienky na strane súdu, podmienky na strane účastníka konania, vecné podmienky a tzv. negatívne procesné podmienky. Krajský súd i kasačný súd sú v zmysle §97 SSP povinní skúmať procesné podmienky ex officio v každom štádiu správneho súdneho konania.

32. Procesná subjektivita žalobcu 2/ v správnom súdnom konaní predstavuje jednu z najzásadnejších procesných podmienok na strane účastníka konania, ktorá je odvodená od existencie právnej subjektivity žalobcu 2/. Procesnou subjektivitou disponuje len taká právnická osoba v procesnom postavení žalobcu 2/, ktorá má spôsobilosť byť nositeľom práv a povinností (§35SSP).

33. Najvyšší správny súd z výpisu z Obchodného registra vedeného Okresným súdom Trenčín, oddiel: Sro, vložka číslo: 22906/R zistil, že uznesením č.k. 38CbR/4/2018-38 zo dňa 30. marca 2020 Okresný súd Trenčín zrušil žalobcu - obchodnú spoločnosť Complex HM, s.r.o. so sídlom Dvory 581, Púchov, IČO: 45 517 991 bez právneho nástupcu a 19. októbra 2021 bol žalobca 2/ ex officio vymazaný z Obchodného registra.

34. Právnym následkom výmazu žalobcu 2/ z Obchodného registra bez právneho nástupcu je strata jeho právnej subjektivity a na ňu nadväzujúcej procesnej subjektivity v správnom súdnom konaní, ktorá predstavuje neodstrániteľný nedostatok procesných podmienok konania.

35. Vzhľadom na skutočnosť, že nedostatok procesnej podmienky konania spočívajúcu v absencii procesnej subjektivity žalobcu 2/ v kasačnom konaní nie je možné odstrániť, najvyšší správny súd kasačné konanie v tejto časti zastavil podľa § 99 písm. b/ v spojení s § 35 ods. 1 a §452 ods. 1 SSP.

36. Čo sa týka kasačnej sťažnosti žalovanej, najvyšší správny súd ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

37. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom ktorý ustanoví zákon.

38. Podľa čl. 1 písm. j/ základného nariadenia „bydlisko“ znamená miesto kde osoba zvyčajne býva.

39. Podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na účely tohto nariadenia „inštitúcia znamená v súvislosti s každým jednotlivým členským štátom úrad alebo úrad zodpovedný za uplatňovanie všetkých alebo niektorých právnych predpisov.

40. Podľa čl. 2 ods. 1 základného nariadenia toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých.

41. Podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1.

42. Podľa čl. 16 ods. 1 vykonávacieho nariadenia osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

43. Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

44. Podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným radom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

45. Najvyšší správny súd po preskúmaní súdneho a pripojeného administratívneho spisu dospel k záveru o opodstatnenosti dôvodov uvedených žalovanou v kasačnej sťažnosti.

46. V konaní nebolo sporné, že žalobkyňou 1/ je fyzická osoba s bydliskom v Poľskej republike, ktorá vykonávala minimálne v období do 07.01.2013 činnosť na vlastný účet v Poľskej republike a ktorá zároveň uzavrela pracovnú zmluvu so zamestnávateľom v Slovenskej republike. Na žalobkyňu 1/ sa priamo vzťahuje nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a jeho vykonávacie nariadenie č. 987/2009. V zmysle čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodne čl. 249 Zmluvy o Európskom spoločenstve) je nariadenie právnym aktom únie, majúci všeobecnú platnosť, je záväzný vo svojej celistvosti a priamo uplatniteľný vo všetkých členských štátoch. Nariadenie je nástrojom unifikácie európskeho práva a rozhodnutím orgánu členského štátu, vrátane vnútroštátneho súdu nie je možné vylúčiť jeho použitie pre konkrétny prípad.

47. Otázka, či žalobkyňa 1/ spĺňa predpoklady pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného nariadenia a teda či je osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, je predmetom hmotnoprávneho posúdenia, na vykonanie ktorého je príslušná výlučne inštitúcia určená vykonávacím nariadením. Inštitúcia príslušná na vykonávanie sociálneho poistenia v inom členskom štáte než určuje nariadenie na takéto posúdenie príslušná nie je. Akýkoľvek iný postup by totiž viedol k popretiu cieľa nariadení, ktorým je o.i. aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jediného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť (bod 15 preambuly základného nariadenia). Pokiaľ by o skutočnosti, či konkrétna osoba spĺňa podmienky uplatnenia čl. 13 ods. 3 základného nariadenia rozhodovali inštitúcie sociálneho poistenia, resp. súdy jednotlivých členských

štátov samostatne, mohlo by dôjsť k situácii, že rozhodnú rôzne, následkom čoho by táto osoba podliehala systému sociálneho zabezpečenia viacerých štátov alebo nepodliehala systému sociálneho zabezpečenia žiadneho zo štátov. Práve na vylúčenie vzniku takýchto situácií európsky normotvorca prijal základné a vykonávacie nariadenie, pričom vykonávacie nariadenie v čl. 13 v spojení prípadne s rozhodnutím č. A 1 stanovuje postup určovania uplatniteľnej legislatívy.

48. Z ustanovenia čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia vyplýva, že uplatniteľné právne predpisy určí inštitúcia členského štátu bydliska osoby, ktorá má podliehať čl. 13 základného nariadenia. V prejednávanej veci nebolo sporné, že žalobkyňa 1/ má bydlisko v Poľskej republike, a teda na určenie uplatniteľnej legislatívy pre žalobcu 1/ je príslušná poľská inštitúcia ZUS.

49. Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že poľská inštitúcia sociálneho poistenia písomnosťou zo 16.11.2017 zaslala žalobkyni 1/ a Sociálnej poisťovni oznámenie z ktorého (okrem iného) vyplýva, že žalobkyni 1/ boli určené poľské právne predpisy ako uplatniteľné pre obdobie od 08.01.2013. Vzhľadom na to, že Sociálna poisťovňa ako inštitúcia dotknutého členského štátu toto určenie nenamietala, stalo sa v súlade s článkom 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia definitívnym.

50. Podľa názoru kasačného súdu z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobkyňou 1/ je fyzická osoba s bydliskom v Poľskej republike, ktorá vykonáva činnosť na vlastný účet v Poľskej republike a ktorá zároveň uzavrela pracovnú zmluvu so zamestnávateľom Complex, HM s.r.o v Slovenskej republike. Prvostupňové rozhodnutie v spojení s preskúmaným rozhodnutím vychádza z preukázanej skutočnosti, že vo vzťahu k žalobkyni 1/ došlo zo strany ZUS v zmysle čl. 16 (2) vykonávacieho nariadenia k individuálnemu určeniu poľskej uplatniteľnej legislatívy, ktoré v súlade s čl. 16 (3) vykonávacieho nariadenia stalo definitívnym v dôsledku čoho bolo nevyhnutné uvedenú situáciu vnímať ako uzatvorenú na úrovni koordinačných nariadení. Takéto definitívne určenie uplatniteľných právnych predpisov je pre súd záväzné (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžso/20/2015 z 27.04.2016). Dvojmesačná lehota na vznesenie prípadných námietok proti určeniu uplatniteľnej legislatívy stanovená v článku 16 (3) vykonávacieho nariadenia márne uplynula dňa 16.01.2018, čím sa predmetné určenie stalo definitívnym. Z uvedeného bolo tak zrejmé, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 38677-8/2018-PB zo dňa 13.12.2018 nebolo vydané predčasne, pretože bolo vydané až po definitívnom určení poľskej uplatniteľnej legislatívy. Správne orgány, rovnako ako súdy, musia z takéhoto určenia uplatniteľných právnych predpisov vychádzať. Takéto definitívne určenie uplatniteľných právnych predpisov je pre súd záväzné (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžso/20/2015 z 27.04.2016).

51. 25. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 SSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu vysporiadať sa s právomocou správnych orgánov rozhodovať o zániku povinného poistenia žalobkyne 1/ v čase, keď už bola určená uplatniteľná legislatíva iného členského štátu. Kasačný súd zhodne s názorom žalovanej uvádza, že definitívnym určením poľskej legislatívy bolo nepochybné, že žalobkyňa 1/ od 08.01.2013 podlieha právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. Právny názor krajského súdu uvedený v bode 52 rozsudku, že : „, v čase, keď nebolo zrejmé, či Sociálna poisťovňa má právomoc rozhodovať o uvedenej otázke“ ... je preto nesprávny. Krajský súd je viazaný právnym názorom vyjadreným v tomto rozhodnutí (§ 469 SSP).

52. V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

53. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.